

Zakboek FACT

Flexible

Assertive

Community

Treatment

Zorg in de wijk voor mensen met ernstige psychiatrische problemen

Remmers van Veldhuizen

De Tijdstroom, Utrecht

© De Tijdstroom uitgeverij, 2016. De auteursrechten berusten bij de auteur.
Omslagontwerp: Cees Brake bno, Enschede.

Uitgegeven door De Tijdstroom uitgeverij BV, Postbus 775, 3500 AT Utrecht.

Internet: www.tijdstroom.nl

E-mail: info@tijdstroom.nl

Aan de totstandkoming van deze uitgave is de uiterste zorg besteed. Voor informatie die nochtans onvolledig of onjuist is opgenomen, aanvaarden auteur(s), redactie en uitgever geen aansprakelijkheid. Voor eventuele verbeteringen van de opgenomen gegevens houden zij zich gaarne aanbevolen.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16b Auteurswet 1912 juncto et Besluit van 20 juni 1974, Stbl. 351, zoals gewijzigd bij het Besluit van 23 augustus 1985, Stbl. 471, en artikel 17 Auteurswet 1912, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht, Postbus 882, 1180 AW Amstelveen.

Voor het overnemen van gedeelten uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 6 Auteurswet 1912) dient men zich tot de uitgever te wenden.

ISBN 978 90 5898 293 3

NUR 875

Inhoud

Welkom: Zakboek FACT 9

Hoofdstuk 1 Inleiding 11

- 1 Doel van dit boek 11
- 2 Het FACT-model in een notendop 13
Een persoonlijk verhaal 18
- 3 Waar komt Flexible ACT vandaan? 20
Een ochtendbespreking in het FACT-team 24

Hoofdstuk 2 De zorg voor mensen met ernstige psychiatrische aandoeningen 29

- 1 Ernstige psychiatrische aandoeningen 29
- 2 Zorgbehoeften 30
- 3 Wat is er nodig voor community care voor mensen met EPA? 32
- 4 The Seven C's: eisen aan zorg voor mensen met een EPA buiten het psychiatrische ziekenhuis 36
De kunst van het (on)mogelijke combineren 39
- 5 Eisen aan teams die The Seven C's willen leveren 40
De kracht van outreach 45

Hoofdstuk 3 Het FACT-model 47

- 1 De bouwstenen van FACT 47
- 2 De samenstelling van een FACT-team 50

Hoofdstuk 4 De FACT-werkwijze 57

- Zoveel patiënten, zoveel noden* 57
- 1 Het FACT-bord: georganiseerde flexibiliteit 60
 - 2 Procedure FACT-bord 65
 - 3 Criteria om personen op het FACT-bord te zetten 67
Het FACT-bord, een aanrader voor andere teams 72
 - 4 Integreeren van behandeling, zorg, rehabilitatie en Herstel binnen FACT 74
 - 5 Behandelplan en behandelplancyclus 76
Zorgmijders 79

Hoofdstuk 5	Wisselende rollen: het zandlopermodel	81
1	De verschillende rollen van de hulpverlener	81
2	Het zandlopermodel	81
3	Werken met de zandloper	84
	<i>Schakelen in rollen, een voorbeeld</i>	86
4	De rechter kolom in het zandlopermodel	88
	<i>Herstelondersteuning en crisismangement</i>	89
Hoofdstuk 6	De dagelijkse behandeling en zorg in Flexible ACT	91
1	Krachten, Herstel en rehabilitatie	91
2	Werken aan inclusie: met familie en maatschappelijke steunsystemen	93
3	Gemeentelijke sociale wijkteams	96
	<i>Het zit soms in kleine dingen</i>	100
4	Hulp volgens de richtlijnen	101
	<i>Richtlijnconforme interventies gericht aanbieden</i>	103
5	Geïntegreerde behandeling van dubbele diagnose	104
6	Arbeid en Individual Placement and Support (IPS)	105
	<i>Een voorbeeld van teamwork of 'hulp aan de lopende band'</i>	107
7	Lichamelijke gezondheid	108
8	Dwang en drang	109
9	Beëindigen van FACT-zorg	111
	<i>Step-downteam beter dan FACT?</i>	117
Hoofdstuk 7	De teamleden en hun vakgebieden	119
1	Inleiding	119
2	De ervaringswerker	119
3	De verpleegkundige	120
4	De psychiater	121
	<i>De sociaalpsychiatrische attitude</i>	124
5	De psycholoog	126
6	De arbeidsrehabilitatiedeskundige (IPS'er)	127
Hoofdstuk 8	Implementeren van FACT	129
1	Regionaal werken, vuistregels regiogrootte	129
	<i>Maakt Flexible ACT het psychiatrische ziekenhuis overbodig?</i>	131

-
- 2 Transmurale samenwerking tussen ziekenhuizen en ambulante zorg 133
 - 3 Starten en trainen 134
 - Shared caseload: een waardevol instrument, vaak onbenut* 136
 - 4 Huisvesting 138
 - 5 Veel verschillende teams 139

Hoofdstuk 9 Kwaliteitszorg 141

- 1 Werken met modelgetrouwheid: de FACT-schaal 141
 - Modelgetrouw: zelf aanbieden, geen makelaars* 143
- 2 Certificeren 145
 - Certificeren en leren* 147
- 3 Onderzoek 149
 - RET: cliënten zelf aan het woord* 152

Hoofdstuk 10 Internationale ontwikkelingen en toekomst 155

- 1 Internationale ontwikkelingen 155
- 2 Toekomst 156
 - En verder?* 161
- 3 Nog niet klaar 164

Bijlage 1 FACT-schaal (FACTs 2010) 165**Bijlage 2 Begrippen en afkortingen 181****Over de auteur 185****Literatuur 187**

Welkom: Zakboek FACT

Dit zakboek gaat over FACT-teams: Flexible ACT-teams.

Deze teams helpen mensen met ernstige psychiatrische aandoeningen. Ze bieden behandeling en zorg en ze steunen de cliënten op weg naar hun herstel. Dat gebeurt vooral thuis en in de buurt. Soms heel intensief met dagelijks huisbezoek, soms minder intensief, maar steeds in samenwerking met familie en anderen. Er zijn meer dan 350 FACT-teams in Nederland, met per team zo'n 200 cliënten. Er is dus een grote kans dat u met FACT te maken krijgt: als cliënt, als familielid, als collega-medewerker van de geestelijke gezondheidszorg (ggz), als huisarts, als lid van het sociale wijkteam, als medewerker van een woningcorporatie, als wijkagent, of als werkgever van iemand die met steun van FACT weer aan het werk gaat. Voor deze brede groep beschrijft dit zakboek beknopt hoe Flexible ACT-teams werken en hoe ze graag met u willen samenwerken. We vermijden vaktermen, of we leggen ze goed uit. Een uitgebreidere beschrijving van het FACT-model kunt u vinden in *Handboek (Flexible) ACT* (Van Veldhuizen e.a., 2015b; zie het hoofdstuk Literatuur).

In dit zakboek treft u naast de hoofdstukken andere notities op een grijze ondergrond. Die notities bieden praktijkverhalen, nadere uitleg en wat meer persoonlijke, soms prikkelende beschouwingen over FACT. Ze bieden afwisseling en inkleuring. Ze kunnen gebruikt worden als discussiestof binnen opleidingen en intervisie. In het eerste hoofdstuk beschrijf ik FACT in een notendop. Daarna bekijken we in hoofdstuk 2 over welke doelgroep het gaat en welk soort zorg eigenlijk nodig is voor deze doelgroep. In hoofdstuk 3 wordt het FACT-model beschreven en in de volgende hoofdstukken verder uitgewerkt. Sommige hoofdstukken dragen mede het stempel van Michiel Bähler, met wie ik het FACT-model heb ontwikkeld. Ik dank hem en vele anderen voor de samenwerking en inspiratie die het FACT-model hebben gemaakt tot een sterk model voor kwetsbare mensen.

Remmers van Veldhuizen